

Handläggare
Jessica Johansson
Telefon: 08-508 15 064

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2018-05-15

Reviderade riktlinjer gällande handläggning av ledsagning och ledsagarservice

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2018/585

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Victoria Callenmark
Tf. stadsdelsdirektör

Hanna Jakhammer
Avdelningschef

Sammanfattning

I budget för 2017 fick socialnämnden i uppdrag att utreda en mer flexibel bedömning och användning av ledsagningstimmar samt gällande hantering av omkostnader i samband med ledsagning. Riktlinjerna har reviderats med anledning av det angivna budgetuppdraget och utifrån rättspraxis inom verksamhetsområdet samt för att uppfylla gällande lagstiftning. Riktlinjerna förtydligar krav gällande utredningsförfarandet och syftar till att ge ytterligare stöd och vägledning för biståndshandläggaren. I förslag till nya riktlinjer lyfts ytterligare exempel på vad ledsagning och ledsagarservice kan avse eller användas till samt att beviljade timmar får användas inom ramen för de behov som insatsen avser. Riktlinjerna föreslår även en flexibel användning av ledsagningstimmar, under tre månader, vilket även förslås gälla omkostnadsersättningen för ordinarie omkostnadsändamål.

Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget till nya reviderade riktlinjer men gör bedömningen att de reviderade riktlinjerna medför ökade administrativa arbetsuppgifter för biståndshandläggaren i uppföljningen av insatsen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har överlämnat en remiss till Skarpnäcks stadsdelsnämnd gällande reviderade riktlinjer för handläggning av ledsagning och ledsagarservice. Remissen har sänts till samtliga stadsdelsnämnder, stadsledningskontoret, HSO Stockholms stad, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor och kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter.

Nuvarande riktlinjer som rör insatserna ledsagning och ledsagarservice antogs av kommunstyrelsen april 2002 och är sedan reviderade av kommunfullmäktige februari 2012. I budget för 2017 fick socialnämnden i uppdrag att utreda en mer flexibel bedömning och användning av ledsagningstimmar samt gällande hantering av omkostnader i samband med ledsagning. Med anledning av angivet budgetuppdrag har insatserna ledsagning och ledsagarservice lyfts ur riktlinjerna för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning. Riktlinjerna har även reviderats utifrån rättspraxis inom verksamhetsområdet och för att uppfylla gällande lagstiftning.

Ärendet

Förslaget till reviderade riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice syftar enligt Socialförvaltningen till att säkerställa rättssäkerheten och möjliggöra likställd handläggning inom staden. Dessutom ska riktlinjerna ge ytterligare stöd och vägledning för biståndshandläggaren i arbetet med att bedöma individens behov. Därutöver anses riktlinjerna vara utformade med utgångspunkt i budgetuppdraget om att verka för en flexibel bedömning och användning av ledsagningstimmar samt hantering av omkostnader.

Nedan följer en kortfattad redogörelse av förändringarna.

Flexibel bedömning avseende insatsen

Av nuvarande antagna riktlinjer framgår lagarnas intentioner och målsättningen med dessa, vilket är att möjliggöra delaktighet i samhällslivet. Det framkommer i riktlinjerna exempel på vilka möjligheter det finns för den enskilde att delta i fritidsaktiviteter, i kulturlivet, besöka vänner eller gå ut på en promenad.

Utgångspunkten vid bedömning av behov av insatsen ska vara utifrån den enskildes individuella behov och personens specifika intressen och aktiviteter. I de reviderade riktlinjerna ges ytterligare exempel på vad ledsagning och ledsagarservice kan avse eller användas till som exempelvis olika träning- och intresseaktiviteter. Dessutom framkommer ytterligare exempel på situationer där aktiviteter som att göra inköp eller andra enklare vardagsaktiviteter

kan ingå i ledsagning för att möjliggöra delaktighet i samhällslivet och i kontakten med andra.

Det framgår av förslaget till reviderade riktlinjer att beviljade timmar får användas inom ramen för de behov som insatsen avser, vilket innebär att det därmed kan bli aktuellt med andra aktiviteter än vad som framgår i biståndsbeslutet eller beställningen.

Som ytterligare stöd för biståndshandläggarna i utredningsförfarandet lyfts vissa delar fram som bör utredas. Därefter görs en samlad behovsbedömning av omfattningen i tid. I de reviderade riktlinjerna framgår det även att vid bedömningen ska det i princip inte finnas några större begränsningar mellan ledsagning enligt SoL jämfört med ledsagarservice enligt LSS.

Användning av ledsagningstimmar

I nuvarande riktlinjer när det gäller beviljade ledsagningstimmar är hanteringen en månad och insatsen går förlorad därefter om den inte nyttjas. Förslaget ger möjlighet för den enskilde att under en tremånadersperiod kunna använda sina beviljade ledsagningstimmar.

Flexiblare användning av omkostnader

I samband vid genomförande av aktiviteter där det finns behov av ledsagare eller ledsagarservice kan det uppstå kostnader för den enskilde. I nuläget är det utföraren som ansvarar för att bekosta omkostnader som uppstår för ledsagaren som får en schablonersättning av staden. Om den enskilde önskar utföra en aktivitet som innebär en omkostnad högre än vanligt (riktmärke är 300 kronor per månad) så är det biståndshandläggaren som godkänner utgiften och vid godkännande ersätter hela kostnaden.

Enligt prejudikat från Högsta förvaltningsdomstolen (*Högsta förvaltningsdomstolen, 2011 ref 8*) är det inte möjligt att omkostnader för ledsagare ingår som en del i själva insatsen.

Samma möjlighet som vid användning av ledsagningstimmar, flexibelt under tre månader, föreslås även gälla omkostnadsersättningen för ordinarie omkostnadsändamål.

Ledsagarservice som ingår i boendets uppdrag

I nuvarande riktlinjer finns ett avsnitt som behandlar utflyttad verksamhet som innebär att boendet flyttar sin verksamhet eller delar av den så att gruppboendestaden och personalen befinner sig på annan plats. Denna del har tagit bort i förslaget till reviderade riktlinjer då detta tillgodoses inom ramen för boendets uppdrag.

Beställning av insats

I förslaget finns det nu beskrivet vad en beställning ska innehålla såsom omfattning, syfte samt vilka behov som ska tillgodoses.

Ersättningen för omkostnader för ledsagare

Utföraren bekostar ledsagarens omkostnader och sedan är det beställaren som ansvarar för att ersätta utföraren för kostnaderna.

Andra huvudmäns ansvar samt riksfärdtjänst

Här redogörs för vad som gäller i arbetslivet, vid färdtjänst, sjukhusbesök, tåg och flyg samt gällande riksfärdtjänst.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjestöd i samråd med avdelningen för äldreomsorg. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen 2018-05-09, rådet för funktionshinderfrågor 2018-05-09 samt pensionärsrådet 2018-05-09.

Remissvaret ska vara KF/KS kansli tillhanda senast 2018-04-24.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget till nya reviderade riktlinjer och till de tillägg, ändringar samt förtydliganden som görs i dessa. Förvaltningen anser att de nya riktlinjerna bidrar till en ökad rättssäkerhet och likställighet inom staden. Förvaltningen har dock önskemål om vissa förtydliganden och tillägg i de nya riktlinjerna.

Syfte, utgångspunkter samt stöd och vägledning

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden samt ge stöd och vägledning för biståndshandläggaren vid utredning och bedömning av behov. Förvaltningen bedömer att avsnittet om syfte och utgångspunkter bör vidareutvecklas där flera av stadens styrdokument bör nämnas. Förvaltningen ser en risk med att lyfta ut vissa avsnitt enskilt utan att det tydligt framgår att övriga styrdokument är gällande. Förvaltningen anser att hänvisningarna i förslaget där det endast står att det finns avgöranden eller rättspraxis som inte vidare förklaras bör tas bort och förslagsvis beskrivas utifrån stadens inriktning.

Bedömning av omfattning av insatsen och omkostnader för ledsagaren

Förvaltningen ser ett behov av ett förtydligande gällande utredningsförfarandet. De frågeställningar som lyfts fram i förslaget bedömer förvaltningen inte enskilt kan utgöra grunden då det är fler aspekter som behöver beaktas för att kunna bedöma behovet.

Exempel på andra aspekter som behöver beaktas vid bedömningen är om behovet rent faktiskt är eller kan tillgodoses på annat sätt.

Ledsagning

I avsnittet om ledsagning framgår det att ledsagning enligt SoL och funktionen följeslagare inom ramen för hemtjänst har olika syften och kräver olika kompetenskrav av utförarna. Förvaltningen föreslår att det görs ett förtydligande i riktlinjerna om vilka olika kompetenskrav som gäller för kunna säkerställa att rätt insats ges.

Ledsagarservice

I avsnittet framkommer det att insatser som daglig verksamhet och bostad med särskild service kan kompletteras med ledsagarservice. Förvaltningen ser ett behov av att vidareutveckla avsnittet med vad ledsagarservice ska komplettera och vidare vad som framgår i rättspraxis som det i förslaget till nya riktlinjer hänvisas till.

Beställning av insats

Förvaltningen anser att avsnittet behöver kompletteras med ett tillägg kring vilka individuella målsättningar som insatsen syftar till att uppnå.

Ledsagarservice och bostad med särskild service

I avsnittet avhandlas ansökningar om ledsagarservice när utredningen visar att behovet av ledsagning inte är tillgodosett i bostad med särskild service. Förvaltningen föreslår ett tillägg i avsnittet om att biståndshandläggare även bör meddela Socialförvaltningen, som är ansvarig för verksamhetsuppföljningen om behovet inte tillgodoses.

Andra huvudmäns ansvar

Under avsnittet ”ledsagning enligt 4 kap 1 § SoL” framgår det att behov av ledsagning för att ta sig till läkarbesök också kan beviljas enligt SoL. Även under avsnittet ”Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS” framgår det att ledsagarservice kan beviljas för läkarbesök. Förvaltningen ser ett behov av ett förtydligande där en hänvisning görs till avsnittet om andra huvudmäns ansvar där det framgår att vissa behov kan tillgodoses på annat sätt, vilket ska beaktas och bör därmed förtydligas under ovan nämnda avsnitt i riktlinjerna.

Barnperspektivet

Ett av de styrdokument som förvaltningen särskilt vill lyfta upp som saknas i inledningen av förslaget till nya riktlinjer är programmet för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad. Anledningen är att förvaltningen bedömer att det saknas ett tydligt ställningstagande gällande barnperspektivet i de nya riktlinjerna.

Ekonomiska konsekvenser för nämnden

Förvaltningen anser att förslaget till reviderade riktlinjer kommer medföra vissa ökade kostnader utifrån att det nya förslaget innebär

en ökad administration gällande handlägningsprocessen samt att hantering av omkostnadsersättning åläggs ansvarig beställarenhet.

Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget till nya reviderade riktlinjer för handläggning av ledsagning och ledsagarservice, dock anser förvaltningen att vissa förtydliganden och tillägg bedöms vara nödvändiga för att uppnå syftet med de nya reviderade riktlinjerna. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden lämnar svar på remissen enligt detta tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Förslag till riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice
(Finns på Insyn)